

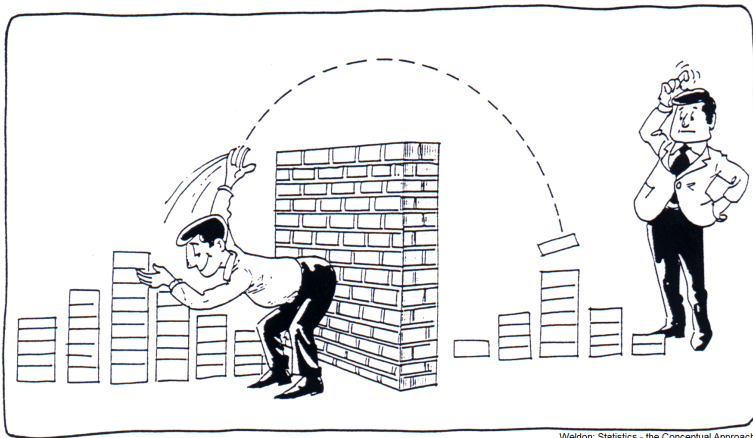
O intervalih zaupanja

Andrej Blejec

Nacionalni inštitut za biologijo
andrej.blejec@nib.si

20. maj 2009

Za kaj gre ...

Weldon: Statistics - the Conceptual Approach

Kdo hoče biti milijonar ...

95% interval zaupanja za povprečje je 50 do 60.
V intervalu je ...

a	povprečje vzorca	c	95% meritev
b	povprečje populacije	d	95% povprečij vzorcev

Kaj lovimo?

 $\bar{x}$

Kaj lovimo?

 $\bar{x}$ μ

Kaj lovimo?

 $\bar{x}$ $< \mu <$

Kaj lovimo?

$$\bar{x} - \bar{x} < \mu < \bar{x} + \bar{x}$$

Kaj lovimo?

 $\bar{x}$

$$\bar{x} - u \cdot SE < \mu < \bar{x} + u \cdot SE$$

Kaj lovimo?

 $\bar{x}$

$$\bar{x} - u \cdot SE < \mu < \bar{x} + u \cdot SE$$

Vrednost konstante u je odvisna od stopnje zaupanja in porazdelitve vzorčnih ocen.

Porazdelitev vzorčnih ocen

- cenilka
- ocene iz vzorcev $V_1, V_2, V_3, \dots$
- porazdelitev ocen
- lastnosti vzorčne porazdelitve

Porazdelitev vzorčnih ocen

- cenilka
- ocene iz vzorcev $V_1, V_2, V_3, \dots$
- porazdelitev ocen
- lastnosti vzorčne porazdelitve

$$\bar{X} = \sum x_i / n$$

Porazdelitev vzorčnih ocen

- cenilka
- ocene iz vzorcev $V_1, V_2, V_3, \dots$
- porazdelitev ocen
- lastnosti vzorčne porazdelitve

$$\bar{X} = \sum x_i / n$$
$$\bar{x}_1, \bar{x}_2, \bar{x}_3, \dots$$

Porazdelitev vzorčnih ocen

- cenilka
- ocene iz vzorcev $V_1, V_2, V_3, \dots$
- porazdelitev ocen
- lastnosti vzorčne porazdelitve

$$\bar{X} = \sum x_i / n$$

$$\bar{x}_1, \bar{x}_2, \bar{x}_3, \dots$$

$$\bar{X} \sim N(\cdot, \cdot)$$

Porazdelitev vzorčnih ocen

- cenilka
- ocene iz vzorcev $V_1, V_2, V_3, \dots$
- porazdelitev ocen
- lastnosti vzorčne porazdelitve

$$\bar{X} = \sum x_i / n$$

$$\bar{x}_1, \bar{x}_2, \bar{x}_3, \dots$$

$$\bar{X} \sim N(\cdot, \cdot)$$

$$E(\bar{X}), SD(\bar{X}) = SE$$

Porazdelitev vzorčnih ocen

- cenilka
- ocene iz vzorcev $V_1, V_2, V_3, \dots$
- porazdelitev ocen
- lastnosti vzorčne porazdelitve

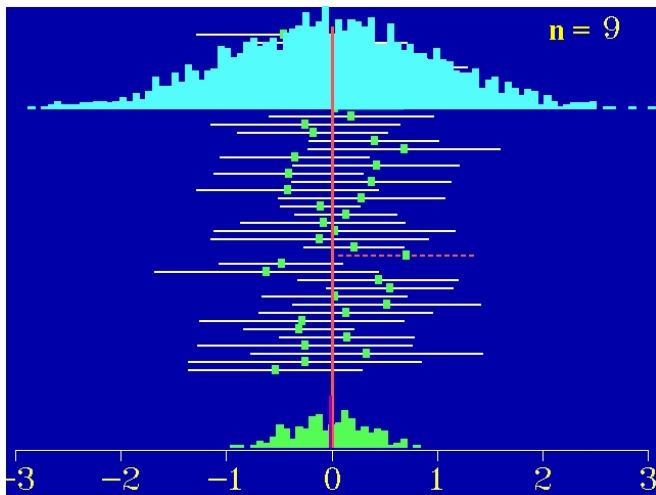
$$\bar{X} = \sum x_i / n$$

$$\bar{x}_1, \bar{x}_2, \bar{x}_3, \dots$$

$$\bar{X} \sim N(\cdot, \cdot)$$

$$E(\bar{X}), SD(\bar{X}) = SE$$

Interval zaupanja za povprečno vrednost:
pravi (populacijski) standardni odklon σ poznam

$$X \sim N(\mu, \sigma)$$

$$\bar{X} \sim N(\mu, SE)$$

$$\frac{\bar{X} - \mu}{SE} \sim N(0, 1)$$

$$SE = \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$$

$$\frac{\bar{X} - \mu}{\sigma} \sqrt{n} \sim N(0, 1)$$

Konstanta $u = z_{1-\alpha/2}$

Pri stopnji zaupanja c je $\alpha = 1 - (1 - c)/2$

$$\bar{X} - z_{1-\alpha/2} \left(\frac{\sigma}{\sqrt{n}} \right) < \mu < \bar{X} + z_{1-\alpha/2} \left(\frac{\sigma}{\sqrt{n}} \right)$$

Standardna napaka ocene - SE

Parameter	Cenilka	SE	Opombe
μ	$\bar{x}$	$\sigma/\sqrt{n}$	
σ^2	$u^2 = \sum(x - \bar{x})^2/n$		$E(U^2) < \sigma^2$
σ^2	$s^2 = \sum(x - \bar{x})^2/(n - 1)$	$1.414 \cdot \sigma/\sqrt{n}$	$n > 100$
σ	$\sqrt{s^2}$	$0.707 \cdot \sigma/\sqrt{n}$	$n > 100$
π	$p = k/n$	$\sqrt{p \cdot (1 - p)}/\sqrt{n}$	n dovolj velik
Mediana	Me	$1.253 \cdot \sigma/\sqrt{n}$	n dovolj velik

IZGON IZ RAJA
NORMALNOSTI!

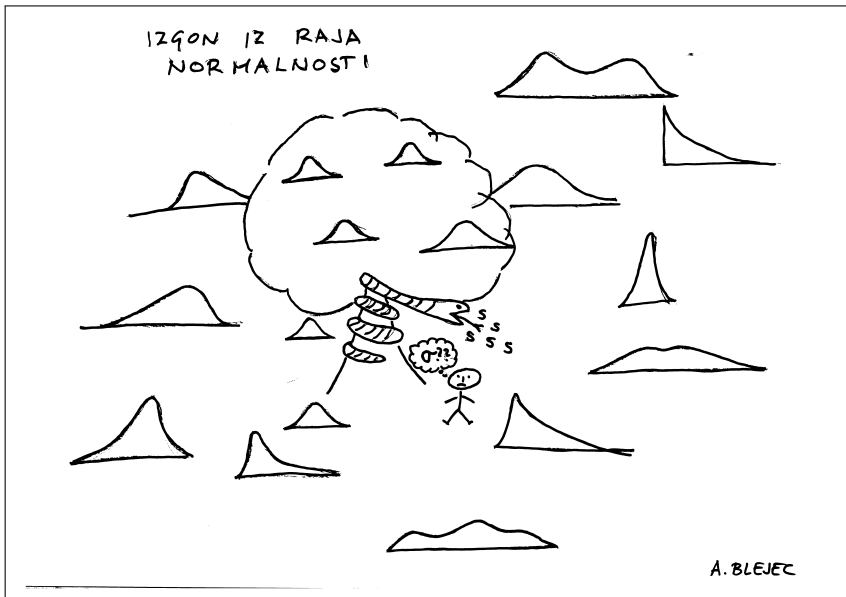

A. BLEJEC

IZGON IZ RAJA
NORMALNOSTI

A. BLEJEC

Interval zaupanja za povprečno vrednost: pravi (populacijski) standardni odklon σ neznan

Neznani σ nadomestim z oceno $s = \sum(x_i - \bar{x})/(n - 1)$:

$$X \sim N(\mu, \sigma)$$

$$SE = \frac{s}{\sqrt{n}}$$

$$\frac{\bar{X} - \mu}{s} \sqrt{n} \sim t(n - 1)$$

Konstanta $u = t_{1-\alpha/2}$

Pri stopnji zaupanja c je $\alpha = 1 - (1 - c)/2$

$$\bar{X} - t_{1-\alpha/2} \left(\frac{s}{\sqrt{n}} \right) < \mu < \bar{X} + t_{1-\alpha/2} \left(\frac{s}{\sqrt{n}} \right)$$

Interval zaupanja za povprečno vrednost: pravi (populacijski) standardni odklon σ neznan

Neznani σ nadomestim z oceno $s = \sum(x_i - \bar{x})/(n - 1)$:

$$X \sim N(\mu, \sigma)$$

$$SE = \frac{s}{\sqrt{n}}$$

$$\frac{\bar{X} - \mu}{s/\sqrt{n}} \sim t(n - 1)$$

Konstanta $u = t_{1-\alpha/2}$

Pri stopnji zaupanja c je $\alpha = 1 - c$

$$\bar{X} - t_{1-\alpha/2} \left(\frac{s}{\sqrt{n}} \right) < \mu < \bar{X} + t_{1-\alpha/2} \left(\frac{s}{\sqrt{n}} \right)$$

Interval zaupanja za varianco: populacijske povprečne vrednosti μ ne poznam

Nepristranska cenilka

$$s^2 = \frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}$$

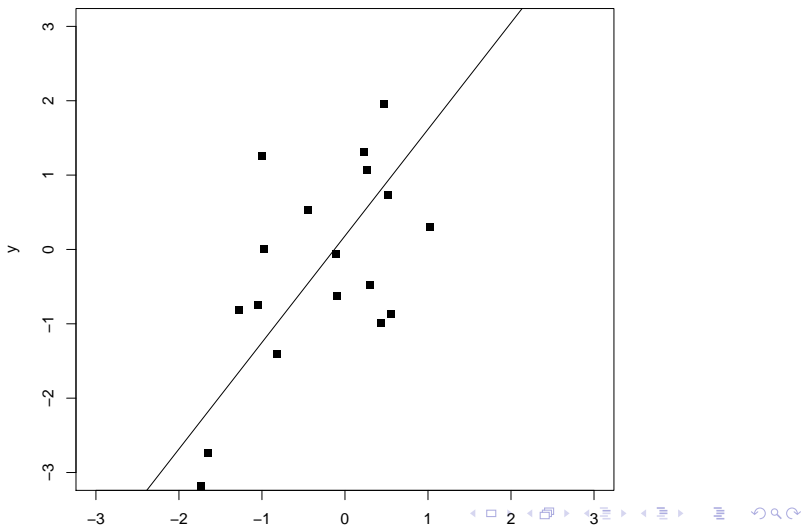
$$X \sim N(\mu, \sigma)$$
$$\frac{(n - 1)s^2}{\sigma^2} \sim \chi^2(n - 1)$$

$$\chi_{\alpha/2}^2 < \frac{(n-1)s^2}{\sigma^2} < \chi_{1-\alpha/2}^2$$

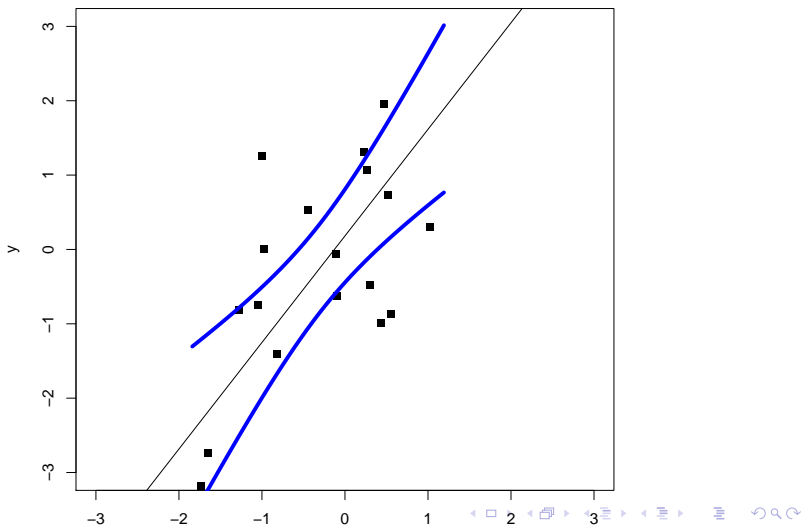
$$\frac{(n - 1)s^2}{\chi_{1-\alpha/2}^2} < \sigma^2 < \frac{(n - 1)s^2}{\chi_{\alpha/2}^2}$$

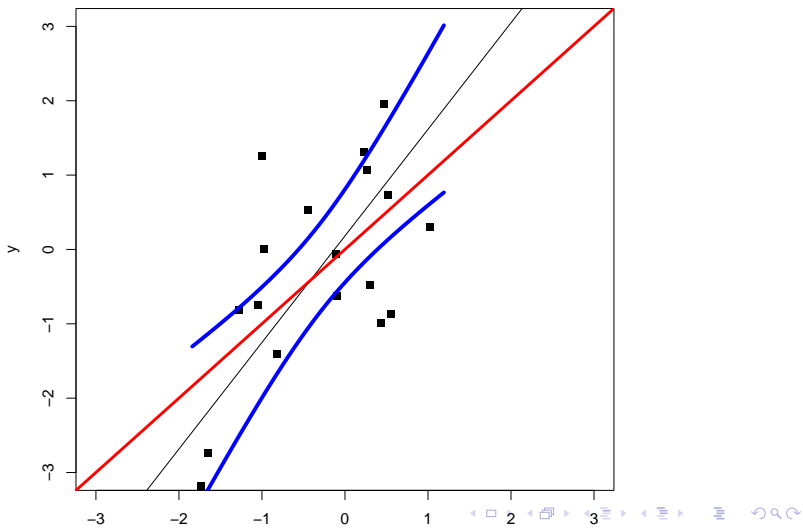
Območje zaupanja za regresijsko premico

Območje zaupanja za regresijsko premico

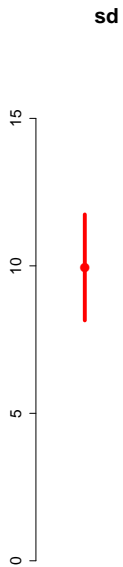

Območje zaupanja za regresijsko premico

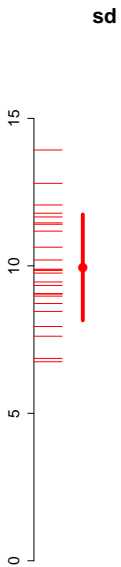

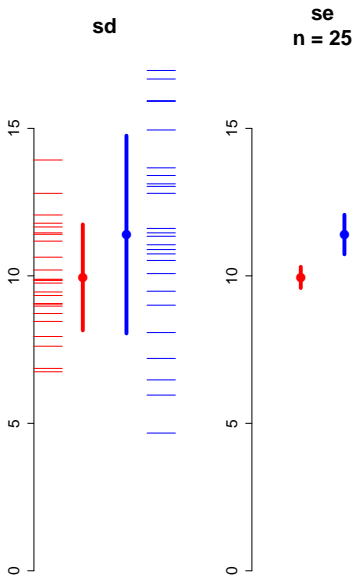
Intuitivno testiranje hipotez

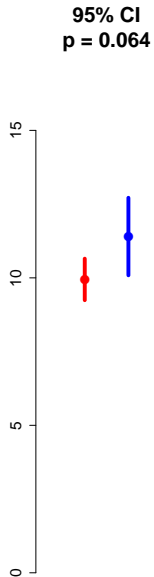
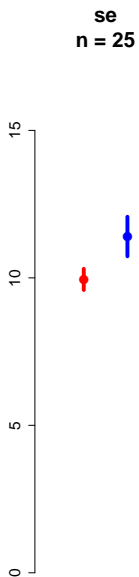
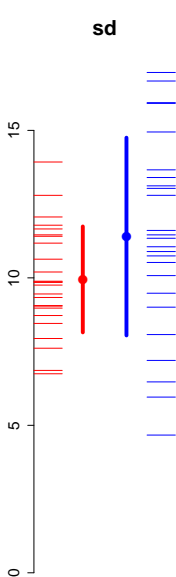
Intuitivno testiranje hipotez

Intuitivno testiranje hipotez

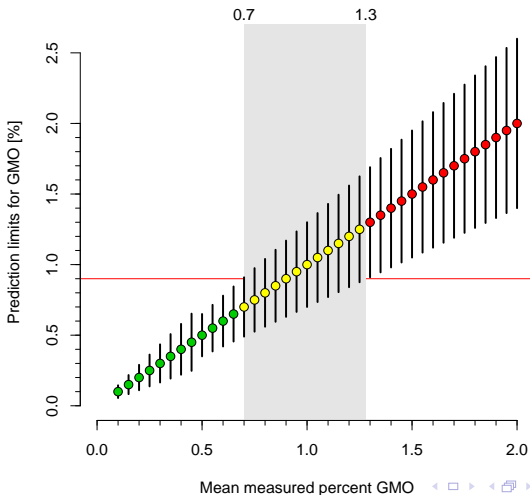

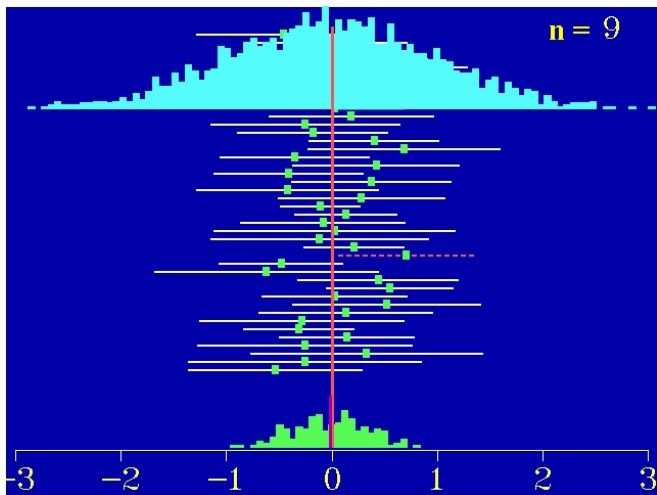
Intuitivno testiranje hipotez

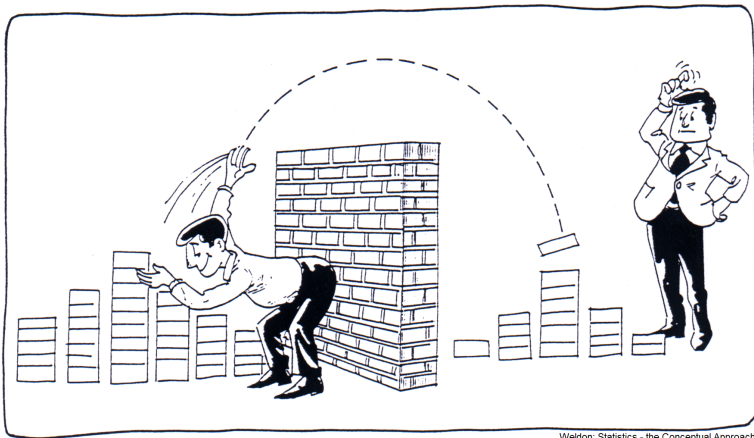
Kontrola kvalitete: prisotnost gensko spremenjenih organizmov

Za kaj gre ...

Weldon: Statistics - the Conceptual Approach